

Hymni Homerici III, In Apollinem

Fort. auctore Cynaetho Chio (Κύναιθος)

- 1 Μνήσομαι οὐδὲ λάθωμαι Ἀπόλλωνος ἐκάτοιο,
ὄν τε θεοὶ κατὰ δῶμα Διὸς τρομέουσιν ἰόντα·
καὶ ῥά τ' ἀναΐσσουσιν ἐπὶ σχεδὸν ἐρχομένοιο
πάντες ἀφ' ἐδράων, ὅτε φαίδιμα τόξα τιταίνει.
- 5 Λητώ δ' οἷα μίμνε παραὶ Διὶ τερπικεραύνῳ,
ἣ ῥα βιὸν τ' ἐχάλασσε καὶ ἐκλήϊσε φαρέτρην,
καὶ οἱ ἀπ' ἰφθίμων ὤμων χεῖρεςσιν ἐλοῦσα
τόξον ἀνεκρέμασε πρὸς κίονα πατρὸς ἐοῖο
πασσάλου ἐκ χρυσέου· τὸν δ' εἰς θρόνον εἴσεν ἄγουσα.
- 10 τῷ δ' ἄρα νέκταρ ἔδωκε πατήρ Δεπαῖ χρυσεῖῳ
δεικνύμενος φίλον υἱόν, ἔπειτα δὲ δαίμονες ἄλλοι
ἔνθα καθίζουσιν· χαίρει δέ τε πότνια Λητώ,
οὔνεκα τοξοφόρον καὶ καρτερόν υἱὸν ἔτικτεν.
χαῖρε μάκαιρ' ὦ Λητοῖ, ἐπεὶ τέκες ἀγλαὰ τέκνα
- 15 Ἀπόλλωνά τ' ἄνακτα καὶ Ἄρτεμιν ἰοχέαιραν,
τὴν μὲν ἐν Ὀρτυγίῃ, τὸν δὲ κρاناῖ ἐνὶ Δήλῳ,
κεκλιμένη πρὸς μακρὸν ὄρος καὶ Κύνθιον ὄχθον,
ἀγχοτάτῳ φοίνικος ὑπ' Ἴνωποῖο ῥεέθροις.
Πῶς τάρ σ' ὑμνήσω πάντως εὖυμνον ἐόντα;
- 20 πάντῃ γάρ τοι, Φοῖβε, νομὸς βεβλήσεται ῥόδῃς,
ἡμὲν ἀν' ἥπειρον πορτιτρόφον ἡδ' ἀνὰ νήσους.
πᾶσαι δὲ σκοπιαὶ τοι ἄδον καὶ πρόωνες ἄκροι
ὕψηλῶν ὀρέων ποταμοὶ θ' ἄλλα δὲ προρέοντες,

ἄκται τ' εἰς ἄλλα κεκλιμέναι λιμένες τε θαλάσσης.
25 ἧ ὥς σε πρῶτον Λητὼ τέκε χάρμα βροτοῖσι,
κλινθεῖσα πρὸς Κύνθου ὄρος κραναῇ ἐνὶ νήσῳ
Δήλῳ ἐν ἀμφιρύτῃ; ἐκάτερθε δὲ κύμα κελαινὸν
ἐξήγει χέρσον δὲ λιγυπνοίοις ἀνέμοισιν·
ἐνθεν ἀπορνύμενος πᾶσι θνητοῖσιν ἀνάσσεις.
30 ὅσους Κρήτη τ' ἐντὸς ἔχει καὶ δῆμος Ἀθηνῶν
νῆσός τ' Αἰγίνη ναυσικλειτὴ τ' Εὐβοία
Αἰγαί τ' Εἰρεσίαι τε καὶ ἀγχιάλη Πεπάρηθος
Θρηϊκίος τ' Ἀθόως καὶ Πηλίου ἄκρα κάρηνα
Θρηϊκίη τε Σάμος Ἰδης τ' ὄρεα σκιόεντα
35 Σκυῖρος καὶ Φώκαια καὶ Αὐτοκάνης ὄρος αἰπὺ
Ἴμβρος τ' εὐκτιμένη καὶ Λῆμνος ἀμιχθαλόεσσα
Λέσβος τ' ἡγαθέη Μάκαρος ἔδος Αἰολίωνος
καὶ Χίος, ἣ νήσων λιπαρωτάτη εἶν ἄλῃ κεῖται,
παιπαλόεις τε Μίμας καὶ Κωρύκου ἄκρα κάρηνα
40 καὶ Κλάρος αἰγλήεσσα καὶ Αἰσαγέης ὄρος αἰπὺ
καὶ Σάμος ὑδρηλὴ Μυκάλης τ' αἰπεινὰ κάρηνα
Μίλητός τε Κόως τε, πόλις Μερόπων ἀνθρώπων,
καὶ Κνίδος αἰπεινὴ καὶ Κάρπαθος ἡνεμόεσσα
Νάξος τ' ἡδὲ Πάρος Ῥήναιά τε πετρήεσσα,
45 τόσσον ἔπ' ὠδίνουσα Ἐκηβόλον ἵκετο Λητῷ,
εἴ τίς οἱ γαιέων υἱεῖ θέλοι οἰκία θέσθαι.
αἱ δὲ μάλ' ἐτρόμεον καὶ ἐδείδισαν, οὐδέ τις ἔτλη
Φοῖβον δέξασθαι καὶ πιστότερη περ ἑοῦσα
πρὶν γ' ὅτε δὴ ῥ' ἐπὶ Δήλου ἐβήσετο πότνια Λητῷ,

50 καί μιν ἀνειρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Δῆλ' εἰ γάρ κ' ἐθέλοις ἔδος ἔμμεναι υἱὸς ἐμοῖο
Φοίβου Ἀπόλλωνος, θέσθαι τ' ἔνι πίονα νηόν·
ἄλλος δ' οὐ τις σεῖό ποθ' ἄψεται, οὐδέ σε λήσει,
οὐδ' εὖβων σέ γ' ἔσεσθαι οἶομαι οὔτ' εὖμηλον,
55 οὐδὲ τρύγην οἴσεις, οὔτ' ἄρ φυτὰ μυρία φύσεις.
αἱ δέ κ' Ἀπόλλωνος ἐκαέργου νηὸν ἔχησθα,
ἄνθρωποί τοι πάντες ἀγινήσουσ' ἐκατόμβας
ἐνθάδ' ἀγειρόμενοι, κνίση δέ τοι ἄσπετος αἰεὶ
δημοῦ ἀναΐξει, βοσκήσεις θ' οἳ κέ σ' ἔχωσι
60 χειρὸς ἀπ' ἀλλοτρίης, ἐπεὶ οὐ τοι πῖαρ ὑπ' οὔδας.
Ὡς φάτο· χαῖρε δὲ Δῆλος, ἀμειβομένη δὲ προσηύδα·
Λητοῖ κυδίστη θύγατερ μεγάλου Κοίοιο,
ἀσπασίη κεν ἐγὼ γε γονὴν ἐκάτοιο ἀνακτος
δεξαίμην· αἰνῶς γὰρ ἐτήτυμόν εἰμι δυσηχῆς
65 ἀνδράσιν, ὧδε δέ κεν περιτιμήεσσα γενοίμην.
ἀλλὰ τόδε τρομέω Λητοῖ ἔπος, οὐδέ σε κεύσω·
λίην γάρ τινά φασιν ἀτάσθαλον Ἀπόλλωνα
ἔσσεσθαι, μέγα δὲ πρυτανευσέμεν ἀθανάτοισι
καὶ θνητοῖσι βροτοῖσιν ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν.
70 τῷ ρ' αἰνῶς δειδοικα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν
μὴ ὁπότ' ἂν τὸ πρῶτον ἴδῃ φάος ἡελίοιο
νῆσον ἀτιμήσας, ἐπεὶ ἦ κρानαήπεδός εἰμι,
ποσσί καταστρέψας ὥση ἄλὸς ἐν πελάγεσσιν.
ἐνθ' ἐμὲ μὲν μέγα κῦμα κατὰ κρατὸς ἄλις αἰεὶ
75 κλύσσει, ὁ δ' ἄλλην γαῖαν ἀφίξεται ἢ κεν ἄδῃ οἱ

τεύξασθαι νηὸν τε καὶ ἄλσεα δενδρήεντα·
πουλύποδες δ' ἐν ἐμοὶ θαλάμας φῶκαί τε μέλαιναι
οἰκία ποιήσονται ἀκηδέα χήτεϊ λαῶν·
ἀλλ' εἴ μοι τλαίης γε θεὰ μέγαν ὄρκον ὁμόσσαι,
80 ἐνθάδε μιν πρῶτον τεύξειν περικαλλέα νηὸν
ἔμμεναι ἀνθρώπων χρηστήριον, αὐτὰρ ἔπειτα
πάντας ἐπ' ἀνθρώπους, ἐπεὶ ἧ πολυώνυμος ἔσται.
᾽Ως ἄρ' ἔφη· Λητώ δὲ θεῶν μέγαν ὄρκον ὁμοσσεν·
ἴστω νῦν τάδε γαῖα καὶ οὐρανὸς εὐρύς ὕπερθεν
85 καὶ τὸ κατειβόμενον Στυγὸς ὕδωρ, ὅς τε μέγιστος
ὄρκος δεινότατός τε πέλει μακάρεσσι θεοῖσιν·
ἧ μὴν Φοίβου τῇδε θυώδης ἔσσεται αἰεὶ
βωμὸς καὶ τέμενος, τίσει δέ σέ γ' ἔξοχα πάντων.
Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ὁμοσέν τε τελεύτησέν τε τὸν ὄρκον,
90 Δῆλος μὲν μάλα χαῖρε γόνῳ ἐκάτοιο ἄνακτος,
Λητώ δ' ἐννῆμάρ τε καὶ ἐννέα νύκτας ἀέλπτοις
ώδινεσσι πέπαρτο. θεαὶ δ' ἔσαν ἔνδοθι πᾶσαι
ὅσσαι ἄρισται ἔσαν, Διώνη τε Ῥεὶή τε
Ἰχναίη τε Θέμις καὶ ἀγάστονος Ἀμφιτρίτη,
95 ἄλλαι τ' ἀθάναται, νόσφιν λευκωλένου Ἥρης·
ἧστο γὰρ ἐν μεγάροισι Διὸς νεφεληγερέταο.
μούνῃ δ' οὐκ ἐπέπυστο μογοστόκος Εἰλείθυια·
ἧστο γὰρ ἄκρῳ Ὀλύμπῳ ὑπὸ χρυσέοισι νέφεσιν
Ἥρης φραδμοσύνης λευκωλένου, ἧ μιν ἔρυκε
100 ζηλοσύνη ὃ τ' ἄρ' υἱὸν ἀμύμονά τε κρατερόν τε
Λητώ τέξεσθαι καλλιπλόκαμος τότε ἔμελλεν.

Αἰ δ' Ἴριν προὔπεμψαν ἐϋκτιμένης ἀπὸ νήσου
 ἀξέμεν Εἰλείθυιαν, ὑποσχόμεναι μέγαν ὄρμον
 χρυσείοισι λίνοισιν ἐερμένον ἐννεάπηχυν·
 105 νόσφιν δ' ἥνωγον καλέειν λευκωλένου Ἥρης
 μή μιν ἔπειτ' ἐπέεσσιν ἀποστρέψειεν ἰοῦσαν.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τό γ' ἄκουσε ποδὴνέμος ὠκέα Ἴρις
 βῆ ῥα θέειν, ταχέως δὲ διήνυσε πᾶν τὸ μεσηγύ.
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἵκανε θεῶν ἔδος αἰπὺν Ὀλυμπον
 110 αὐτίκ' ἄρ' Εἰλείθυιαν ἀπὸ μεγάρου θύραζε
 ἐκπροκαλεσσαμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα
 πάντα μάλ' ὥς ἐπέτελλον Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι.
 τῇ δ' ἄρα θυμὸν ἔπειθεν ἐνὶ στήθεσσι φίλοισι,
 βᾶν δὲ ποσὶ τρήρωσι πελειάσιν ἴθμαθ' ὁμοῖαι.
 115 εὔτ' ἐπὶ Δήλου ἔβαινε μογοστόκος Εἰλείθυια,
 τὴν τότε δὴ τόκος εἴλε, μενοίνησεν δὲ τεκέσθαι.
 ἀμφὶ δὲ φοῖνικι βάλε πῆχεε, γοῦνα δ' ἔρεισε
 λειμῶνι μαλακῷ, μείδησε δὲ γαῖ' ὑπένερθεν·
 ἐκ δ' ἔθορε πρὸ φόως δέ, θεαὶ δ' ὀλόλυξαν ἅπασαι.
 120 ἔνθα σὲ ἦϊε Φοῖβε θεαὶ λόον ὕδατι καλῷ
 ἀγνῶς καὶ καθαρῶς, σπάρξαν δ' ἐν φάρει λευκῷ
 λεπτῷ νηγατέω· περὶ δὲ χρύσειον στρόφον ἦκαν.
 οὐδ' ἄρ' Ἀπόλλωνα χρυσάορα θήσατο μήτηρ,
 ἀλλὰ Θέμις νέκταρ τε καὶ ἀμβροσίην ἐρατεινὴν
 125 ἀθανάτησιν χερσὶν ἐπήρξατο· χαῖρε δὲ Λητώ
 οὔνεκα τοξοφόρον καὶ καρτερόν υἱὸν ἔτικτεν.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ Φοῖβε κατέβρωσ' ἄμβροτον εἶδαρ,

οὐ σέ γ' ἔπειτ' ἴσχον χρύσειοι στρόφοι ἀσπαίροντα,
 οὐδ' ἔτι δεσμά σ' ἔρυκε, λύοντο δὲ πείρατα πάντα.
 130 αὐτίκα δ' ἀθανάτησι μετηύδα Φοῖβος Ἀπόλλων·
 εἴη μοι κίθαρίς τε φίλη καὶ καμπύλα τόξα,
 χρήσω δ' ἀνθρώποισι Διὸς νημερτέα βουλήν.
 ὣς εἰπὼν ἐβίβασκεν ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
 Φοῖβος ἀκερσεκόμης ἑκατηβόλος· αἰ δ' ἄρα πᾶσαι
 135 θάμβεον ἀθάναται, χρυσῷ δ' ἄρα Δῆλος ἅπασα
 βεβρίθει καθορῶσα Διὸς Λητοῦς τε γενέθλην,
 γηθοσύνη ὅτι μιν θεὸς εἴλετο οἰκία θέσθαι
 νήσων ἡπείρου τε, φίλησε δὲ κηρόθι μᾶλλον.
 ἦνθησ' ὥς ὅτε τε ρίον οὖρεος ἄνθεσιν ὕλης.
 140 Αὐτὸς δ' ἀργυρότοξε ἄναξ ἑκατηβόλ' Ἀπολλων,
 ἄλλοτε μὲν τ' ἐπὶ Κύνθου ἐβήσαο παιπαλόεντος,
 ἄλλοτε δ' ἂν νήσους τε καὶ ἀνέρας ἠλάσκαζες.
 πολλοὶ τοι νηοὶ τε καὶ ἄλσεα δενδρήεντα,
 πᾶσαι δὲ σκοπιαὶ τε φίλαι καὶ πρόνες ἄκροι
 145 ὑψηλῶν ὀρέων, ποταμοὶ θ' ἄλλα δὲ προρέοντες·
 ἀλλὰ σὺ Δήλῳ Φοῖβε μάλιστ' ἐπιτέρπεται ἦτορ,
 ἔνθα τοι ἐλκεχίτωνες ἰάονες ἡγερέθονται
 αὐτοῖς σὺν παίδεσσι καὶ αἰδοίης ἀλόχοισιν.
 οἱ δέ σε πυγμαχίῃ τε καὶ ὀρχηθμῷ καὶ ἀοιδῇ
 150 μνησάμενοι τέρπουσιν ὅταν στήσωνται ἀγῶνα.
 φαίη κ' ἀθανάτους καὶ ἀγήρωις ἔμμεναι αἰεὶ
 ὅς τότ' ἐπαντιάσει' ὅτ' ἰάονες ἀθρόοι εἶεν·
 πάντων γάρ κεν ἴδοιτο χάριν, τέρψαιτο δὲ θυμὸν

ἄνδρας τ' εἰσορόων καλλιζώνους τε γυναῖκας
 155 νῆας τ' ὠκείας ἤδ' αὐτῶν κτήματα πολλά.
 πρὸς δὲ τόδε μέγα θαῦμα, ὅου κλέος οὔ ποτ' ὀλεῖται,
 κοῦραι Δηλιάδες Ἑκατηβέλεταο θεράπναι·
 αἵ τ' ἐπεὶ ἄρ' πρῶτον μὲν Ἀπόλλων' ὑμνήσωσιν,
 αὗτις δ' αὖ Λητώ τε καὶ Ἄρτεμιν ἰοχέαιραν,
 160 μνησάμεναι ἀνδρῶν τε παλαιῶν ἠδὲ γυναικῶν
 ὕμνον ἀείδουσιν, θέλγουσι δὲ φῦλ' ἀνθρώπων.
 πάντων δ' ἀνθρώπων φωνὰς καὶ κρεμβαλιαστὺν
 μιμεῖσθ' ἴσασιν· φαίη δὲ κεν αὐτὸς ἕκαστος
 φθέγγεσθ'· οὕτω σφιν καλὴ συνάρηρεν ἀοιδή.
 165 ἀλλ' ἄγεθ' ἰλήκοι μὲν Ἀπόλλων Ἀρτέμιδι ξύν,
 χαίρετε δ' ὑμεῖς πᾶσαι· ἐμεῖο δὲ καὶ μετόπισθε
 μνήσασθ', ὅππότε κέν τις ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
 ἐνθάδ' ἀνείρηται ξεῖνος ταλαπείριος ἐλθών·
 ὦ κοῦραι, τίς δ' ὕμιν ἀνὴρ ἡδιστος ἀοιδῶν
 170 ἐνθάδε πωλεῖται, καὶ τέω τέρπεσθε μάλιστα;
 ὑμεῖς δ' εὖ μάλα πᾶσαι ὑποκρίνασθ' ἀμφ' ἡμέων·
 τυφλὸς ἀνὴρ, οἰκεῖ δὲ Χίῳ ἔνι παιπαλοέσση,
 τοῦ πᾶσαι μετόπισθεν ἀριστεύουσιν ἀοιδαί.
 ἡμεῖς δ' ὑμέτερον κλέος οἴσομεν ὅσσον ἐπ' αἶαν
 175 ἀνθρώπων στρεφόμεσθα πόλεις εὖ ναιεταώσας·
 οἱ δ' ἐπὶ δὴ πείσσονται, ἐπεὶ καὶ ἐτήτυμόν ἐστιν.

Homeric hymns III, To Delian Apollo

Probable author: Cynaethus of Chios, 522 BC.

Translated by Evelyn-White, H G. Loeb Classical Library Volume 57. Cambridge, MA, Harvard University Press; London, William Heinemann Ltd. 1914.

[1] I will remember and not be unmindful of Apollo who shoots afar. As he goes through the house of Zeus, the gods tremble before him and all spring up from their seats when he draws near, as he bends his bright bow. But Leto alone stays by the side of Zeus who delights in thunder; and then she unstrings his bow, and closes his quiver, and takes his archery from his strong shoulders in her hands and hangs them on a golden peg against a pillar of his father's house. Then she leads him to a seat and makes him sit: and the Father gives him nectar in a golden cup welcoming his dear son, while the other gods make him sit down there, and queenly Leto rejoices because she bare a mighty son and an archer. Rejoice, blessed Leto, for you bare glorious children, the lord Apollo and Artemis who delights in arrows; her in Ortygia, and him in rocky Delos, as you rested against the great mass of the Cynthian hill hard by a palm-tree by the streams of Inopus.

[19] How, then, shall I sing of you who in all ways are a worthy theme of song? For everywhere, O Phoebus, the whole range of song is fallen to you, both over the mainland that rears heifers and over the isles. All mountain-peaks and high headlands of lofty hills and rivers flowing out to the deep and beaches sloping seawards and havens of the sea are your delight. Shall I sing how at the first Leto bare you to be the joy of men, as she rested against Mount Cynthus in that rocky isle, in sea-girt Delos -- while on either hand a dark wave rolled on landwards driven by shrill winds -- whence arising you rule over all mortal men?

[30] Among those who are in Crete, and in the township of Athens, and in the isle of Aegina and Euboea, famous for ships, in Aegae and Eiresiae and Peparethus near the sea, in Thracian Athos and Pelion's towering heights and Thracian Samos and the shady hills of Ida, in Scyros and Phocaea and the high hill of Autocane and fair-lying Imbros and smouldering Lemnos and rich Lesbos, home of Macar, the son of Aeolus, and Chios, brightest of all the isles that lie in the sea, and craggy Mimas and the heights of Corycus and gleaming Claros and the sheer hill of Aesagea and watered Samos and the steep heights of Mycale, in Miletus

and Cos, the city of Meropian men, and steep Cnidos and windy Carpathos, in Naxos and Paros and rocky Rhenaea -- so far roamed Leto in travail with the god who shoots afar, to see if any land would be willing to make a dwelling for her son. But they greatly trembled and feared, and none, not even the richest of them, dared receive Phoebus, until queenly Leto set foot on Delos and uttered winged words and asked her:

[51] "Delos, if you would be willing to be the abode of my son "Phoebus Apollo and make him a rich temple --; for no other will touch you, as you will find: and I think you will never be rich in oxen and sheep, nor bear vintage nor yet produce plants abundantly. But if you have the temple of far-shooting Apollo, all men will bring you hecatombs and gather here, and incessant savour of rich sacrifice will always arise, and you will feed those who dwell in you from the hand of strangers; for truly your own soil is not rich."

[62] So spake Leto. And Delos rejoiced and answered and said: "Leto, most glorious daughter of great Coeus, joyfully would I receive your child the far-shooting lord; for it is all too true that I am ill-spoken of among men, whereas thus I should become very greatly honoured. But this saying I fear, and I will not hide it from you, Leto. They say that Apollo will be one that is very haughty and will greatly lord it among gods and men all over the fruitful earth. Therefore, I greatly fear in heart and spirit that as soon as he sets the light of the sun, he will scorn this island -- for truly I have but a hard, rocky soil -- and overturn me and thrust me down with his feet in the depths of the sea; then will the great ocean wash deep above my head for ever, and he will go to another land such as will please him, there to make his temple and wooded groves. So, many-footed creatures of the sea will make their lairs in me and black seals their dwellings undisturbed, because I lack people. Yet if you will but dare to swear a great oath, goddess, that here first he will build a glorious temple to be an oracle for men, then let him afterwards make temples and wooded groves amongst all men; for surely he will be greatly renowned."

[83] So said Delos. And Leto swore the great oath of the gods: "Now hear this, Earth and wide Heaven above, and dropping water of Styx (this is the strongest and most awful oath for the blessed gods), surely Phoebus shall have here his fragrant altar and precinct, and you he shall honour above all."

[89] Now when Leto had sworn and ended her oath, Delos was very glad at the birth of the far-shooting lord. But Leto was racked nine days and nine nights with pangs beyond wont. And there were with her all the chiefest of the goddesses, Dione and Rhea and Ichnaea and Themis and loud-moaning Amphitrite and the other deathless goddesses save white-armed Hera, who sat in the halls of cloud-gathering Zeus. Only Eilithyia, goddess of sore travail, had not heard of Leto's trouble, for she sat on the top of Olympus beneath golden clouds by white-armed Hera's contriving, who kept her close through envy, because Leto with the lovely tresses was soon to bear a son faultless and strong.

[102] But the goddesses sent out Iris from the well-set isle to bring Eilithyia, promising her a great necklace strung with golden threads, nine cubits long. And they bade Iris call her aside from white-armed Hera, lest she might afterwards turn her from coming with her words. When swift Iris, fleet of foot as the wind, had heard all this, she set to run; and quickly finishing all the distance she came to the home of the gods, sheer Olympus, and forthwith called Eilithyia out from the hall to the door and spoke winged words to her, telling her all as the goddesses who dwell on Olympus had bidden her. So she moved the heart of Eilithyia in her dear breast; and they went their way, like shy wild-doves in their going.

[115] And as soon as Eilithyia the goddess of sore travail set foot on Delos, the pains of birth seized Leto, and she longed to bring forth; so she cast her arms about a palm tree and kneeled on the soft meadow while the earth laughed for joy beneath. Then the child leaped forth to the light, and all the goddesses washed you purely and cleanly with sweet water, and swathed you in a white garment of fine texture, new-woven, and fastened a golden band about you.

[123] Now Leto did not give Apollo, bearer of the golden blade, her breast; but Themis duly poured nectar and ambrosia with her divine hands: and Leto was glad because she had borne a strong son and an archer. But as soon as you had tasted that divine heavenly food, O Phoebus, you could no longer then be held by golden cords nor confined with bands, but all their ends were undone. Forthwith Phoebus Apollo spoke out among the deathless goddesses: "The lyre and the curved bow shall ever be dear to me, and I will declare to men the unfailing will of Zeus."

[133] So said Phoebus, the long-haired god who shoots afar and began to walk upon the wide-pathed earth; and all goddesses were amazed at him. Then with gold all Delos was laden, beholding the child of Zeus and Leto, for joy because the god chose her above the islands and shore to make his dwelling in her: and she loved him yet more in her heart, and blossomed as does a mountain-top with woodland flowers.

[140] And you, O lord Apollo, god of the silver bow, shooting afar, now walked on craggy Cynthus, and now kept wandering about the island and the people in them. Many are your temples and wooded groves, and all peaks and towering bluffs of lofty mountains and rivers flowing to the sea are dear to you, Phoebus, yet in Delos do you most delight your heart; for there the long robed Ionians gather in your honour with their children and shy wives: mindful, they delight you with boxing and dancing and song, so often as they hold their gathering. A man would say that they were deathless and unageing if he should then come upon the Ionians so met together. For he would see the graces of them all, and would be pleased in heart gazing at the men and well-girded women with their swift ships and great wealth. And there is this great wonder besides -- and its renown shall never perish -- the girls of Delos, hand-maidens of the Far-shooter; for when they have praised Apollo first, and also Leto and Artemis who delights in arrows, they sing a strain-telling of men and women of past days, and charm the tribes of men. Also they can imitate the tongues of all men and their clattering speech: each would say that he himself were singing, so close to truth is their sweet song.

[165] And now may Apollo be favourable and Artemis; and farewell all you maidens. Remember me in after time whenever any one of men on earth, a stranger who has seen and suffered much, comes here and asks of you: "Whom think ye, girls, is the sweetest singer that comes here, and in whom do you most delight?" Then answer, each and all, with one voice: "He is a blind man, and dwells in rocky Chios: his lays are evermore supreme." As for me, I will carry your renown as far as I roam over the earth to the well-placed this thing is true. And I will never cease to praise far-shooting Apollo, god of the silver bow, whom rich-haired Leto bare.

Homérské hymny III, Na Apollóna

Legendárně v 7. století př. n. l., kriticky 522 př. n. l., velmi pravděpodobně Kynaithos z Chiu.

Překlad: Otakar Smrčka.

- 1 Pamětliv Apollóna chci slavit ho, jistého střelce,
před nímž se bohové třesou, když Diovým palácem kráčí;
všichni tu ze svých křesel se zdvíhají, jakmile blíže
přichází on a ještě svůj luk si napíná slavný.
- 5 Jediná s bouřným Diem tu na místě zůstane Létó,
svůj povolí luk a víkem uzavře toulec,
lučiště rukama svýma mu sejme se statných plecí,
naproti otcovu místu mu na sloup zavěsí obé
na zlatý hřeb, jej sama pak usadí na jeho křeslo.
- 10 Víťaje milého syna sám otec v poháru zlatém
ihned mu nektar podá; a potom usednou teprv
ostatní bohové též; i plesá v srdci svém Létó,
lukem že vládnoucího a silného zrodila syna.
Zdráva buď, blažená Létó! Jsou tvoji to zrozenci oba
- 15 slavní, Apollón vládce a Artemis, střelkyně šípů;
tuto jsi v Ortygii, jej na skalnatém zrodila Délu,
o patu Kynthu tam jsouc opřena, táhlého vrchu,
při břehu Ínópských vod, kde blízká kynula palma.
Jak mám opěvovat tebe, jež tolika zpěvy jsi slaven?
- 20 Všude je rozšířen zvyk, ó Foibe, tě velebit písní,
po souši žijící skot i po vodstva ostrovech všude.
Veškeré rozhlední vrchy jsi oblíbil sobě a strmé

výběžky vysokých hor i do moře tekoucí řeky,
břehy, jež do slaných proudů se sklánějí, zátoky mořské.

25 Mám-li zpívat, jak Létó tě zrodila k potěše lidem
na výspě skalnaté tam, kde spolehla na horu Kynthskou,
na Délu objatém mořem, kde z obou stran černavá vlna
svištícím větrem jsouc hnána, výš na suchou stoupala půdu,
odkud máje původ, všem lidem smrtelným vládneš?

(...)

44 Naxos a blízký Paros i Rhénaia, skalnatá výspa –
45 po všech těch místech šla Létó, když měla již porodit Foiba,
zda-li by která země ji pro syna útulek skytla.

Všechny však strachem se chvěly a odvahu neměla žádná
přijmouti božské dítě, byť sebevíc úrodná byla.

Teprv na ostrov Délos když vkročila velebná Létó,

50 jeho se tázat jala a pravila perutná slova:

Déle, zdaž by ses chtěl stát sídlem pro mého syna,

Foiba Apollóna a bohatý chrám mu zde zřídit?

Jinak nikdo přec nikdy se nedotkne tebe – to poznáš –

nebude požehnána ni skotem, ni bravem tvá země,

55 nebudeš plodit vína ni oplývat hojností rostlin.

Pakli zde bude svůj chrám mít Apollón, nemýlný střelec,

lidé odevšad sem se budou pak scházet a žertvy

přivádět tobě a vonný dým se tu ponese vzhůru

z obětí neustálých; svým lidem pak výživu zjednáš

60 z rukou poutníků cizích, když není tučná tvá půda.

Radost měl z té řeči Délos a odvětil těmito slovy:

Přeslavná velkého Koia zrozenko, velebná Létó,
rád bych já věru vítal zde zrození Jistého střelce
na své půdě; vždyť vskutku mám příliš neblahou pověst
65 u všech lidí a takto bych cti přec nesmírné došel.
Obávám se však, Létó, to zatajit nechci, těch řečí:
příliš prý sveřepý bude ten Apollón, říká ta pověst,
on jako mocný pán si pak sám prý osvojí vládu
nad bohy nesmrtelnými i nad lidmi po zemi živné.
70 Proto já v mysli své tu hroznou obavu chovám,
aby pak ten tvůj syn, jak spatří sluneční světlo,
nezhrdl ostrovem tímto, když tak má skalnatou půdu,
nezvrátil jej svou nohou a nesrazil do proudů mořských.
Tam pak mohutná vlna se bude jen přelévat stále
75 přes hlavu mou; on v jinou však zem, jež bude mu milá,
přijde a tam si založí chrám a stromové háje,
ve mně pak polypů rod své skrýše a tuleni černí
bezpečná obydlí svá si zřídí, když nebude lidí.
Leč, že bys, bohyně, chtěla mi velkou přísahu složit,
80 první že překrásný chrám on založí na této půdě,
aby byl věštírnu lidem, a potom teprve jiné
(že si dá zasvětit chrámy a posvátné stromové háje)
u všech ostatních lidí, máť mnohými jmény být slaven.
Pravil a přísahu bohů mu Létó složila velkou:
Svědkiem budiž mi Zeus a širá nebesa shůry,
85 jakož i Styžský proud, jenž pod zem stéká a bývá
přísahou nejohrožnější a největší blaženým bohům:

najisto na tvé půdě zde Foibův stát bude povždy
vonný oltář a háj a tebe on nad jiné poctí.

90 Když se tak zařekla Létó a skončila přísahu řádně,
zaplesal Délos, že jemu se narodí Apollón vládce.

Po devět dní a po devět nocí pak trpěla Létó
bolesti nesnesitelné. K ní sešly se na ostrov tehdy
přední bohyně všechny; tam Dióné byla a Rheia,
Ichnajská s nimi Themis i burácná Amfitrité,
95 jakož i bohyně jiné krom Héry bělostných loktů,
která prodlévala dál v paláci mračného Dia.

Eileithyii jen, pudící plod, vše zůstalo tajno;
na vrchu Olympu dlela, kde za clonou oblaků zlatých
Héra bělostných loktů ji zúmyslna meškala dlouho,
100 závistí jímána jsouc, že Létó pletenců krásných
tenkrát zroditi měla tak silného, mocného syna.

Bohyně Íridu tedy z té vzdělané vyslaly výspy,
aby též Eileithyii tam přivedla, slíbivše dát jí
devítiloketní řetěz, jenž ze zlatých drátků je spleten;
105 stranou, od Héry dál, jí ukládaly s ní mluvit,
ta že by ještě svým slovem ji od cesty odvrátit mohla.

Jakmile vyslechla Íris, co žádaly, rychlá jak vítr,
dala se v běh a spěšným tu vzdálenost proběhla letem.
Když pak již v sídle bohů se na strmém Olympu octla,
110 vyzvavši Eileithyii, by ven k ní ze síně vyšla,
ihned perutná slova k ní pronesla, všecka tak věrně,
jak jí je na srdce kladly ty bohyně z olympských sídel.

Řečí svou dovedla tedy jí milé přemluvit srdce,
vyšly pak, kráčejíce jak plachých dvě holubic spolu.

115 Sotva se Eleithyia, plod pudící, blížila k Délu,
Létó projela bolest a porodit cítila vůli.
Objala pažemi palmu a koleny svými se pevně opřela
o měkkou louku; tu pod ní se zasmála země,
vyklouzlo na světlo dítě a zavýskly bohyně všechny.

120 Tehdy tě bohyně, Foibe, hned omyly, příjemnou vodou
čistě, a v běloučké plátno, jež čerstvě utkáno bylo,
jemně tě zavinuly a zlatou je ovily stuhou.

Nevzala Apollóna pak rodička, aby pil z prsu,
Themis mu nektaru dala a líbezné ambrosie
125 rukama nesmrtelnýma; tu radost cítila Létó,
z ní že takový syn, ten lučištník silný, se zrodil.
Jakmile tehdy, Foibe, té nebeské krmě jsi požil,
nestačil povijan zlatý tě držet, jak jsi se třepal,
pouta tě přestala vázat a pustily konečky všechny.

130 Potom k bohyním hned tak promluvil Apollón Foibos:
V loutně a v křivém luku své zalíbení chci mít,
Diovu nezvratnou vůli pak lidem zjevovat věštbou.
Děl a po zemi širokých cest se jal kráčetí rázem
Foibos s dlouhými vlasy, ten nemylný střelec. I žasly

135 bohyně všechny a Délos se zlatou skvěl září;
zíraje na Zevova a Létina skvělého syna,
radosti pln, že bůh si ho před ostrovy a souší
vyvolil za své sídlo a zvlášť si ho oblíbil v srdci –

zaplál, jak horský vrchol když lesními květy se zaskví.

- 140 Sám pak, Stříbroluký, ty jistý střelče, jsi stoupal
brzy tam na horu Kynthskou, jež roklemi prorvána všecka,
brzy zase po jiných výspách jsi k jiným putoval lidem.
Mnohé tvoje jsou chrámy a posvátné stromové háje,
všecky též rozhledné vrchy jsou milé tobě a strmé
- 145 výběžky vysokých hor a do moře tekoucí řeky,
nejvíce však, ó Foibe, ty z Délu v srdci se těšíš,
kdy k tvé oslavě valně se Ióni s dlouhými rouchy
scházejí, manželky ctné i dítky vodíce s sebou;
pamětlivi jsou tebe a zápasem pěstním i tancem
- 150 těší tebe a zpěvem, když zřídí velkou tu slavnost.
Kdo by tak shromážděné v ten čas tu Ióny zastal,
nesmrtelní že jsou, by řekl, a neznalí stáří;
spatřil by všech jich půvab a v svém by se potěšil srdci,
na muže pohlížeje i na ženy s krásnými pásy,
- 155 na jejich rychlé lodi a na všecko bohatství hojné.
Mimoto velký ten div, jehož slavná nezajde pověst:
délských dívek to sbor, těch služebnic Jistého střelce;
ty když Apollóna svou písní oslaví nejdřív,
po něm velebnou Létu a panenskou Artemidu,
- 160 vzpomenou mužů a žen dob dávných a o jejich činech
zpívají staré zkazky a jímají zástupy kouzlem.
S průvodním klapotem taktu i různé hlasy všech lidí
napodobovat znají, a každý by řekl, že slyší
vlastní svůj hlas; tak souhlasí věrně ten zpěv jejich vzácný.

165 Apollón s Artemidou nám nyní milostiv budiž,
zdrávy pak buďte vy všechny! A také vzpomeňte na mne,
někdy až z pozemských lidí sem zavítá cizinec jakýs,
zkušený svízelů cest a vás se vyptávat bude:
Povězte, dívky, který to muž sem nejlepší z pěvců
170 přichází k vám, a který svým zpěvem vás nejvíce těší?
Tehdy pak jedním hlasem mu všechny odpověď dejte:
Slepý to muž, jehož vlast je skalnatý Chios,
ten, jehož veškerých zpěvů i později vytrvá sláva.
My zase vaši slávu chcem větrem roznášet dále,
175 pokud se budeme toulat, kde města jsou k bydlení vhodná;
všude tam uvěří nám, co také je skutečná pravda.